

Kjønnsinkongruens og kjønns mangfold hos barn og unge NFSS – Årskonferanse 2023

Overlege Cecilie Christoffersen
Sykepleier/sexologfaglig rådgiver Even Tyr Bjerkeli
Regionalt senter for kjønnsinkongruens – Barn og unge /
Voksen

Disposisjon

- Regionalt senter for kjønnsinkongruens
- Historisk tilbakeblikk og bakgrunn
- Hva er kjønn?
- Begreper
- Utvikling av kjønnsidentitet
- Hvordan støtte i prosessen
- Utredning og behandling
- Hjelpemidler
- Brukerorganisasjoner og andre aktuelle

Regionalt senter for kjønnsinkongruens (RSKI)

- 2 sentre i HSØ: SiV og Ahus
- Ikke etablert ennå i de andre RHF'ene
- SiV: Prosjekt med oppstart 01.10.20, overgang til drift
- Samarbeid med Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK)
- Under utvikling
- RSKI Barn og unge:
 - 2 deltidsstillinger (1 årsverk)
 - Kompetanse- og veiledningstjeneste
- RSKI Voksen:
 - 4 deltidsstillinger (Ca. 2 årsverk)
 - Utredning, hjelpemidler, grupper i tillegg

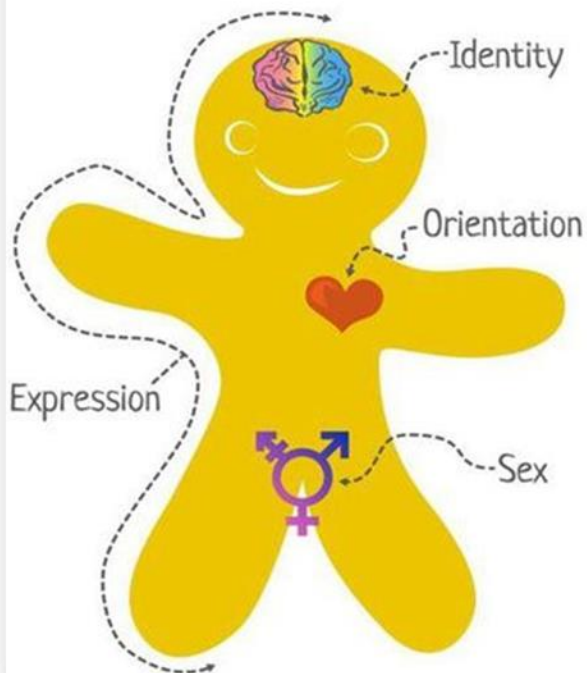
Historisk tilbakeblikk og bakgrunn

- Kjønnsmangfold kjent langt tilbake
- Universelt
- Diskrimineringslov (2014)
- Rett til rett kjønn – Helse til alle kjønn (2015)
- Lov om endring av juridisk kjønn (2016)
- Nasjonal faglig retningslinje for kjønnsinkongruens (2020)
- Jenterom, gutterom og mulighetsrom (2019)
- Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår (2021)

Hva er kjønn?

The Genderbread Person

Gender identity is how you, in your head, think about yourself. It's the chemistry that composes you (e.g., hormonal levels) and how you interpret what that means.

Gender expression is how you demonstrate your gender (based on traditional gender roles) through the ways you act, dress, behave, and interact.

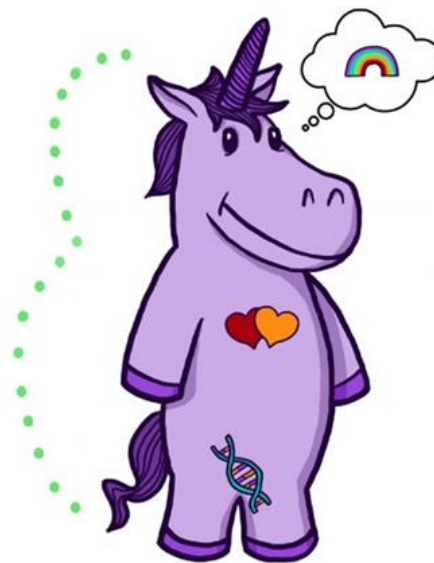
Biological sex refers to the objectively measurable organs, hormones, and chromosomes. Female = vagina, ovaries, XX chromosomes; male = penis, testes, XY chromosomes; intersex = a combination of the two.

Sexual orientation is who you are physically, spiritually, and emotionally attracted to, based on their sex/gender in relation to your own.

The Gender Unicorn

Graphic by:
TSER
Trans Student Educational Resources

To learn more, go to:
www.transstudent.org/gender

Design by Landyn Pan and Anna Moore

Begreper

Kjønnsuttrykk

Kjønnsidentitet

Kjønnsmangfold

Kjønnsnormativ

Kjønnsinkongruens

Ikke-kjønnsnormativ

Kjønnsdysfori

Ikke-binær

Trans

Binær

Cis

Diagnosen kjønnsinkongruens

- Før: Kjønnssidentitetsforstyrrelse i barndommen, transseksualisme
- Nå: Kjønnssinkongruens i barndom, kjønnsinkongruens i ungdom og voksen alder
- Ikke lenger psykisk lidelse
- Fortsatt en diagnose for å sikre helsehjelp

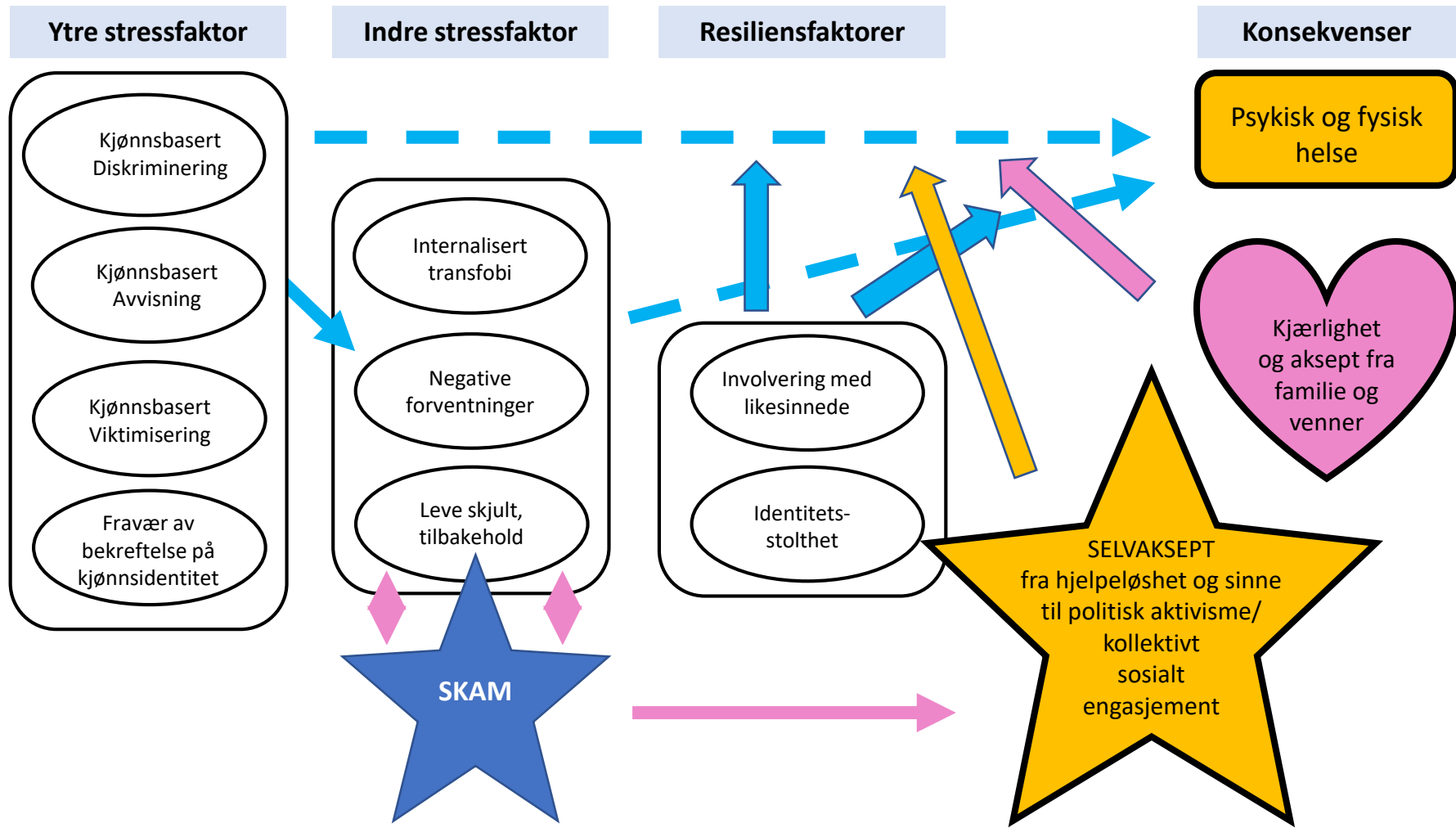
World Health
Organization

Utvikling av kjønnsidentitet

- Teorier om barns utvikling ikke hatt fokus på kjønnsidentitet
- De fleste barn fødes med et biologisk definert kjønn, som i seg selv betyr mye for barnets utvikling
- Det er normalt at barn har et varierende kjønnsuttrykk
- Gjennom puberteten og ungdomstiden formes og bekreftes kjønnsidentiteten
- Kompleks prosess der mange faktorer spiller inn (psykologiske, biologiske, miljø, kultur)
- Kjønnsinkongruens ikke alltid bestående inn i voksen alder
- Heterogen gruppe barn og unge

Minoritetsstressmodellen

Forekomst

- Usikker (men økende) forekomst
- Ukjent etiologi
- HDIR juni 2020: «Kunnskapsgrunnlaget og forskning om kjønnsinkongruens bør oppdateres og styrkes»
- Sosialstyrelsen, Sverige (2018): 0,06% diagnose innen kjønnsinkongruens, økende blant barn/unge og særlig jentefødte
- Zhang et al (2020): 0,3-0,5% voksne og 1,2-2,7% barn identifiserte seg som kjønnsinkongruente

Om kjønnsinkongruens og psykisk helse

- Økt forekomst av og sårbarhet for psykiske tilleggsvansker
- Høyere forekomst av samtidig psykiatrisk diagnose

- Angst
- Depresjon
- Selvskading og selvmordsatferd
- Mobbing, overgrep, sosial isolasjon
- Spiseforstyrrelser
- ADHD

Om kjønnsinkongruens og autisme

- Forekomst av autisme mye mer vanlig blant personer med kjønnsinkongruens sammenlignet med befolkningen ellers
- Opptil 20% av personer som søker kjønnsbekreftende behandling rapporterer symptomer på autisme over cut off (van der Miesen, Hurley & de Vries 2016)
- NBTK KID-team: Pågående forskningsprosjekt: «Autism and gender spectrum in adolescents applying for gender affirming treatment»
- Sosialstyrelsen (2016): Kjønnsinkongruens og samtidig autisme: Fødselskjønn jente: 15 % (1 %), fødselskjønn gutt: 12% (2%)

Overlappende spektre? Ehrensaft 2016, Strang et al 2016

Autismespekter

- Endringer er krevende
- Puberteten kan være overveldende
- Begrensede interesser
- Sosial isolasjon, sosiale vansker, tilbaketrekning
- Forvirring kjønnsidentitet og seksualitet?
- Har det vanskelig med kroppen og kan neglisjere utseendet
- Tilbaketrekning, mye tid på internett

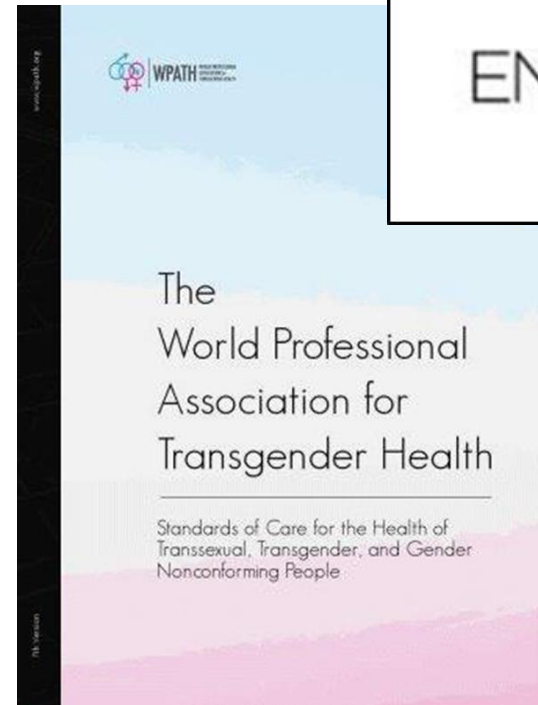
Kjønnsspekter

- Puberteten er overveldende
- Svært opptatt av kjønn
- Sosial angst og tilbaketrekning er vanlig
- Forvirring kjønnsidentitet og seksualitet?
- Har det vanskelig med kroppen og kan neglisjere utseendet
- Tilbaketrekning, mye tid på internett

Utredning og behandling

- LEON-prinsippet
- Ikke alle skal ha utredning
- Ikke alle skal ha kjønnsbekreftende behandling
- Samtaler
- Støtte i familie og nettverk
- Virkelighetserfaring
- Hjelpemidler

- Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK):
 - Pubertetsblokkere
 - Kjønnsbekreftende hormoner (16 år)
 - Kjønnsbekreftende kirurgi (18 år)

Hvordan møte og støtte

Flagg og symboler

Definere seg selv

Respekt for navn og pronomen

Ta på alvor

Vis interesse

Tilrettelegging

Sikre god og riktig informasjon

Fremme aksept og åpenhet

Hjelp til gode mestringsstrategier

Styrke motstandskraft

Plan for sosial transisjon hvis aktuelt

Tilhørighet

Normalisere, formidle håp

Identitetsstolthet

Utforske

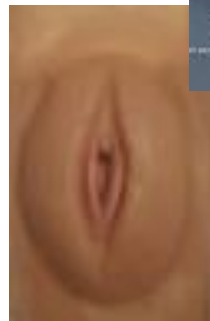
Styrke nettverk

kjønnsidentitetshistorien

Hjelpemidler

- Via behandlingshjelpemidler eller NAV:
- Kompresjonsvest (binder), hårfjerning, brystproteser, penisproteser, parykk, vulvaprotese

Utlan av behandlingshjelpemidler
Utlevering av forbruksmaterielt

Utvalgte hjelpemidler: [] Kompresjonsvest

STYRERE SIKKERHET: Slike varer skal behandles som farlige og skal ikke berøres uten nødvendig beskyttelse.

UTLEVERINGSSKJEMA: Dette skjemaet skal fylles ut ved utlevering av hjelpemidler og forbruksmaterielt.

UTLEVERINGSSKJEMA: Dette skjemaet skal fylles ut ved utlevering av hjelpemidler og forbruksmaterielt.

UTLEVERINGSSKJEMA: Dette skjemaet skal fylles ut ved utlevering av hjelpemidler og forbruksmaterielt.

Bilder hentet fra leverandører

Brukerorganisasjoner og andre aktuelle

- Harry Benjamin Ressurssenter (HBRS)
- Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens (PKI)
- Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (FRI)
- Skeiv ungdom
- Skeiv verden
- Stiftelsen Stensveen
- Foreningen for transpersoner
- Grupper på Facebook

Til sist:

- Må ikke «avkjønne» alt
- Det viktigste er å ha kunnskap og vilje til å omfavne kompleksiteten hos mennesket
- Viktig å ivareta, fremme og beskytte kjønnskreative barns psykiske helse i samfunnet, slik at de, som alle andre barn kan få mulighet og aksept til å uttrykke sitt kjønns mangfold og fullføre sine utviklingsoppgaver

Kontaktinformasjon og nyttige lenker

RSKI Barn og unge (under 18):

Telefon: 47 65 91 37

Telefontid: Fredager 08.30 – 10.30

E-post: cecilie.christoffersen@siv.no

RSKI Voksen (over 18):

Telefon: 46 19 75 04

Telefontid: Fredager 09.00 – 11.00

Nettside RSKI:

<https://www.siv.no/behandlinger/kjonnsinkongruens>

Nettside RH:

<https://oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/kjonnsinkongruens-utredning-og-behandling-av-barn-og-unge-under-18-ar>

<https://oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/kjonnsinkongruens>

Lenker

Jenterom, gutterom og mulighetsrom: [NOU 2019: 19 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår:

[Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020. \(bufdir.no\)](https://www.bufdir.no)

Nasjonal faglig retningslinje for kjønnsinkongruens:

[Kjønnsinkongruens – Helsedirektoratet](https://www.helse.no)

Kunnskapsoppdatering:

[Gender development and clinical presentation of gender diversity in children and adolescents – UpToDate](https://www.up-to-date.com)

Ordliste:

https://www.bufdir.no/lhbt/lhbt_ordlista/